

Geachte voorzitter, college van B&W en raadsleden,

De uitbreidingsplannen van Vermilion in onze regio

Op 16 december vorig jaar publiceerde het ministerie van Economische Zaken en Klimaat de 'Kennissegeving voornemen en participatie rijkscoördinatie-regeling gaswinning Boergruip en Lombok'. Tot onze verbazing is daarin niet meegenomen de drie andere velden Leemdijk-De Bree-Smitstede die Vermilion vanuit Wapse wil gaan aanboren. Ook niet veld Diever dat reeds vanuit Wapse wordt geproduceerd of de andere omliggende gasvelden Eesveen, Vinkega, De Hoeve, Blesdijke, en Weststellingwerf. Dit vinden we opmerkelijk omdat het Ministerie uiteindelijk heeft erkend dat deze velden wel degelijk onderling effect hebben op elkaar.

Het ministerie kiest er voor om door te gaan met het opgeknipte systeem van vergunningen verlenen. Immers de plannen rond de vijf velden zullen ook weer in twee aparte procedures worden doorlopen. Onterecht, zoals al eerder zo treffend verwoordt door advocaat Robert van der Velde die de drie betrokken gemeentes vertegenwoordigt. Het ministerie moet ophouden met die "salamitactiek". We zijn het dan ook roerend eens met wethouder Klaas Smidt dat het vergunningensysteem rond gaswinning met name rechtsbescherming aan mijnbouwbedrijven en het ministerie biedt en niet aan de leefomgeving. Want als we toch in 2013 met z'n allen hadden geweten dat veld Diever deels onder het Natura 2000-gebied ligt, terwijl het ministerie nu uitlegt dat zij dan wettelijk verplicht is om een zware procedure rond een Milieueffectrapport op te starten dan is dit dus in 2013 – zéér onterecht – nagelaten en is de leefomgeving bijzonder slecht geïnformeerd.

10 jaar te laat!

Hebben we dan geen spreekwoordelijke stok meer om mee te slaan? Volgens ons wel. We ontdekten dat in 2009 ook al een zware 'startnotitie Milieueffectrapport' werd geïnitieerd door het ministerie. En net zoals nu, gepubliceerd in de Staatscourant. Het ging toen over de uitbreiding van de afvalwaterinjecties in Noordwolde en om de voormalige gasvelden Oldelamer en Nijensleek hiervoor geschikt te maken. Vermilion benadrukte toen zélf dat 2009 een goede 0-situatie was om de effecten van de uitbreidende afvalwaterinjecties integraal in kaart te brengen en de commissie m.e.r. kreeg vervolgens opdracht van het ministerie om een rapport te schrijven. Op 3 november 2009 formuleerde de commissie haar aandachtspunten aan Vermilion voor het in te vullen Milieueffectrapport (afgekort: het MER).

In het advies wees de commissie er nadrukkelijk op om aandacht te besteden aan risico-onderwerpen zoals bodemdaling, bodemtrilling, kankerverwekkende benzeenemissies, stikstofuitstoot, externe werking op de Natura 2000-gebieden, gezondheid inwoners en de noodzaak voor een cumulatieve milieueffectenkaart van de gehele regio. Maar het opstellen van een MER bleef uit. Onterecht, want ten aanzien van die aandachtspunten hebben we amper een paar jaar later, samen met SodM, moeten vaststellen dat er én verhoogde risico's zijn geconstateerd én dat het bedrijf zich niet houdt aan verleende vergunningen. Het Openbaar Ministerie heeft maar liefst drie strafrechtelijke onderzoeken lopen in de kwesties Vinkega, Diever en Noordwolde en SodM heeft de productie in Vinkega op ons verzoek laten stilleggen. Om meerdere redenen. Dat doe je niet zomaar, dan is er wel iets aan de hand!

Het advies van de commissie m.e.r. om vooral aandacht te besteden aan aardbevingsrisico veroorzaakt door afvalwaterinjecties, bleek amper drie weken later al zéér terecht. Op 26 november 2009 deed zich namelijk een aardbeving voor van 2.8 op de schaal van Richter nabij de Hoeve veroorzaakt door..... afvalwaterinjecties te Noordwolde. Terwijl je mag veronderstellen dat er juist dán nog meer noodzaak is om een MER op te stellen, werd deze zware procedure afgebroken en verdween nota bene in een la. Geheel onterecht omdat na de beving immers als enige alternatief Nijensleek overbleef in de regio om afvalwater te injecteren. Maar daarmee verplaats je toch alleen de risico's van afvalwaterinjecties van de ene Provincie naar de andere? Die zijn dan toch niet de regio uit? Maar in geen van de velden zijn deze risico's integraal beoordeeld. Toen niet en nu ook weer niet!

Noodzaak om nu eerst een integrale MER op te stellen met 2009 als 0-situatie

In 2009 was al bekend dat naast afvalwaterinjecties ook sprake was van geslaagde proefboringen in Vinkega en De Hoeve en een voornemen om in de velden Diever en Eesveen een diepboring te willen uitvoeren. Dan dient het ministerie volgens ons de EU MER Richtlijn te hanteren en het daarin opgenomen 'voorzienbaarheids criterium'. Dat betekent dat ook al worden plannen later gefaseerd vergund en uitgevoerd, dat je wel degelijk een integrale milieueffectenkaart moet opstellen bij aanvang van de eerste plannen.

Dat betekent dat er volgens ons nu eerst noodzaak is om alle effecten van de bestaande activiteiten in de regio in kaart te brengen vanaf 2009 tot nu. Dán ontstaat een reëel beeld en kun je aan de leefomgeving vragen om samen te kijken naar uitbreiding of.....naar alternatieven. Wat de overheid van ons vraagt is om een huis te kopen, zonder rapport over de technische toestand vanaf de bouw, en dan stelt dat het veilig is om het huis uit te breiden. Dat geeft geen enkele rechtszekerheid.

Inmiddels is er meer duidelijkheid over de term 'toekomstvastheid'

Het ministerie heeft niet alleen 'Economische Zaken' maar ook 'Klimaat' in haar portefeuille. Zo bezien heeft ze zich te houden aan de Europese Klimaat afspraken en Klimaatwet. Zij stelt dat er 'nut en noodzaak' is om zowel de bestaande situatie als de nieuwe plannen onder de paraplu van 'energietransitie' te scharen. Want zo stelt het ministerie:

- ⑩ buitenlands gas leidt tot een toename van 30% CO2 uitstoot ten opzichte van Nederlands gas
- ⑩ dat we als land zoveel mogelijk zelfvoorzienend moeten zijn
- ⑩ dat de baten van gaswinning goed zijn voor de schatkist en dus indirect ook voor de energietransitie

Of de punten van het ministerie opgaan voor de bestaande gaswinning is zelfs de vraag, maar beslist niet op voorhand voor de uitbreidingsplannen. Fossiele gaswinning is misschien nodig, maar eindig. Het hoort volgens ons alleen al om die reden niet thuis onder de noemer van 'toekomstvastheid'.

Als we de uitbreidingsplannen van Vermilion afwijzen verlangt de minister een toekomstgerichte visie en probleemoplossende houding van ons om te zoeken naar alternatieve energieopwekking. Aangezien maar 6% van de totale gasconsumptie in Nederland uit de kleine velden (op land) afkomstig is moet het toch mogelijk zijn om hiermee concreet aan te slag te gaan in onze regio?

Temeer omdat 'ons' hoogcalorisch gas – in onbehandelde vorm– niet geschikt is voor Nederlandse huishoudens maar bestemd is voor met name de 'grootgebruikers' in Nederland. Die vaak onvoldoende worden geprikkeld om energiebeperkende en stikstofreducerende maatregelen te hoeven nemen. We delen de mening van politieke partijen dat de overheid zich veel beter dáárop kan richten en bewerkstelligen dat ons aller consumptiegebruik en gedrag veranderd...in plaats van uitbreidende gaswinning voorrang te geven. Dan geef je toch niet het goede voorbeeld als overheid?

Hoe dan ook, we worden geacht de uitbreidingsplannen niet zomaar af te wijzen maar ook om mee te denken hoe het anders kán en moet. Dát bedoelt het ministerie onder meer met 'toekomstvastheid'. Wij willen in dat proces graag ons positieve steentje bijdragen en we hopen de gemeente en andere stakeholders ook. We worden hierin ondersteunt door de landelijke Vereniging Milieudefensie Amsterdam met een groeiende achterban van tot nu toe 100.000 leden. De 5-minuten spreektijd zijn echter te kort om hier uitgebreid op in te gaan maar nader overleg hierover – liefst op korte termijn – lijkt óns hard nodig.

We willen u hartelijk bedanken voor uw aandacht.
Met vriendelijke groet,

Alie Eiting en Ton Kramer, Milieudefensie Westerveld